

DZIENNIK POMORSKI

PRZEDPŁATA:

Miesięcznie w ekspedycji	2,55 zł.
Z odnośniami i w agencjach	2,65 "
Na pocztę, już z odnośniami	2,89 "
Kwartalne w ekspedycji	7,65 "
Na pocztę, już z odnośniami	8,67 "

Strajki i inne wypadki zwalniają Wydawnictwo z dostarczania numerów bez zwrotu części kwoty abonentowej.

OGŁOSZENIA:

na 4 s ronie 6 lat, od wiersza mm, lub jego miejsca 15 gr., na 3 str. 30 gr., na 2 str. 80 gr. Dla W. M. Gdańska te same liczby w guidnach. Tłumaczenia i ogł. skomplikowane o 20 proc. drożej. Ogł. z innych krajów płatne tylko w walucie tychże. Terminowe ogłoszenia się nie gwarantuje. Ogłoszenia przyjmuje się do godz. 9 przed poł.

Sobota: Juljanny, p. m., Juljana, m
Niedziela: 1 postna Wstępna

CHOJNICE, niedziela, dnia 17. lutego 1929 r.

Słońca wschód 7.18 zachód 17.12
Księżyc wschód 9.51 zach. 0.23

Hołd świata katolickiego dla Ojca św.

Z okazji jutrzejszej akademii papieskiej

Cały świat katolicki obchodzi święto wielkiej radości. We wszystkich krajach i miejscowościach gdzie żyją wyznawcy prawdziwej Wiary Chrystusowej odbywają się tłumne obchody ku czci Ojca Świętego. Z setek milionów piersi wyrwyją się okrzyki uwielbienia i płyną ponad kulą ziemską jak grzmot potężne, okrzyki: Eviva Papa Niech żyje Papież!

Katolicy wszelkich ras i narodów właśnie w tej chwili specjalnie manifestują swe przywiązanie do Stolicy Apostolskiej. Takiego wesela w owczarni Chrystusowej dawno nie było. I z łaski Najwyższego istnieją potemu nielada powody.

Najsamprzód Kościół święty obchodzi trójmą niebywałego zwycięstwa. Słowa Chrystusa Pana, powiedziane do Piotra św., że bramy piekielne Kościoła nie przemogą, znowu po niezliczony już raz się sprawdziły. Po 50-letniej walce o swoją niezawisłość i niezależność od władz ziemskich Stolica Apostolska wysłała obronną ręką. Rząd włoski, pragnący z Watykanu uczynić narzędzie swej polityki, masoneria międzynarodowa, usiłująca Papieża zepchnąć do roli biskupa dworu włoskiego, władcy świata, chcąc ze swego grona usunąć najwyższego stróża moralności i sprawiedliwości — wszyscy oni musieli ustąpić.

Papież znowu króluje w pełnym tego słowa znaczeniu. Króluje jako Władca i Pasterz, zależny tylko od Boga, a nikogo więcej.

Ten radosny fakt zwycięstwa przypadł akurat na moment, kiedy mija 7 lat jak obecny Ojciec św. koronował się papieżem. Naszym zdaniem tkwi w tej okoliczności symboliczne znaczenie. Odzyskanie korony ziemskiej zbiegło się z jubileuszem posiadania korony duchowej. Czyż nie należy dopatrzeć się w tem wyższej wskazówki, że dzisiejszy świat chcąc wejść na drogę rozwoju pod każdym względem powinien też autorytet Kościoła pod każdym względem uznać?

Rozumieją ów obowiązek katolicy, dlatego wyrazami masowego hołdu niejako wołają: „Patrzcie, oto tam zbawienie świata“. Lecz nie tylko wiara w odrodzeniową siłę, promieniującą z tronu Piotrowego, znajduje w tych publicznych hołdach swoje uznanie, a również synowska miłość i wdzięczność. Panujący nam Ojciec św. Pius XI. obejmował rząd na 'duszami w momencie, kiedy dusze te krwawiły ranami zadanymi im przez wojnę światową. Do zasklepienia strasznych ran przyczynił się w znacznej mierze Papież. Taktem, słodczą, dobrą radą umiał łagodzić zatargi międzynarodowe coraz to się wylaniające, dobrotliwą stanowczością wpływał na dyplomatów w sensie pojednawczym. Takich faktów notuje historia ostatnich czasów aż kilka. Także duchowieństwo zaprzęgało do energicznej pracy odrodzeńczej, wydającej wspaniałe rezultaty w formie potężnych organizacji społeczno - religijnych. Głoszone przez Papieża hasło zgody i miłości wzbudziło w sercach setek milionów niczem niekłamana miłość ku Niemu samemu.

Okrzyk Niech żyje Papież! szczególnie entuzjastycznie rozlega się po Polsce. Goszcząc w Polsce odrodzonej jako pierwszy nuncjusz papieski, przeżywał z nami ciężkie miesiące zagospodarowywania się i jeszcze cięższe miesiące wojny bolszewickiej. Znał nasze niedole, poznał nasz kraj i nasze umysły i pokochał nas gorąco. Niejedno krotnie daje temu głośny wyraz. Za tyle wyróżnienia w sercu Ojca wszystkich narodów należy Mu się z naszej strony gorętsza niżeli od innych miłość.

Udowodnijmy ją, zasługując sobie nadal na pochwałę, jaką Stolica Apostolska Polskę zaszczyliła tytułem: Polonia semper fidelis! Polska zawsze wierna!

J. Ch.

Z Sejmu i Senatu O wydanie 11 posłów sądom prawa zmiany nazwisk

Warszawa, 15. 2. (radjo). Dziś obradował Sejm nad wydaniem 11-tu posłów sądom za różne przestępstwa. W pięciu wypadkach odmówił Sejm wydania posłów, należących do frakcji: Komunistycznej P. P. S. i Stronnictwa Chłopskiego, kilka innych postanowił ponownie rozpatrzyć po przedłożeniu dowodów.

Warszawa, 15. 2. (radjo). Sejmowa Podkomisja Administracyjna obradowała nad projektem

ustawy zmiany nazwisk. Dotyczy to zwłaszcza zmiany nazwisk hańbiących, ośmieszających i poniżających godność człowieka. Zmiana tych nazwisk odbywać się będzie w trybie uproszczonym, bardziej przystępnym niż dotychczas a w wypadkach, gdy rozchodzić się będzie o ludzi biednych koszta wszelkie ze zmianą nazwiska związane, ponosić będzie Skarb Państwa.

Entuzjastyczny list Ministra Jugosłowiańskiego pod adresem Polski i polaków

Warszawa, 15. 2. (radjo.) Poselstwo Królestwa Serbów, Chorwatów i Słowenów nadesłało nam następujące oświadczenie Pana Ministra J. B. Milankowicza z okazji jego wyjazdu z Polski.

„Wszystkich moich znajomych i przyjaciół których w Polsce pozostawiam, proszę, by mnie zechcieli zatrzymać w dobrej pamięci. Niestety bym mógł i w czynach udowodnić, jak drogim mi jest naród polski.

„Przyjechałem tutaj pełen entuzjazmu, a odchodzę stąd pełen smutku z powodu, że zmuszony jestem opuścić tak miłe środowisko i tak przyjem

ną pracę. Niemożliwym mi jest pożegnać się z każdym z osobna i dlatego w ten sposób przesyłam wszystkim znajomym i przyjaciołom „dowidzenia“.

„Z całego serca dziękuję wszystkim za serdeczne przyjęcie, jakiego doznałem w Polsce, i za okazywaną mi życzliwość, jak również i całej polskiej opinii publicznej, która zawsze była wiernym tłumaczem moich życzeń i mojej pracy.

„Oby dobry Genjusz Słowiański i dalej chronił Polskę i oby wierzyła Ona, że w mojej skromnej nieznaczącej osobie ma zawsze szczerego i wernego przyjaciela“.

Niedoszły „musolini“ litewski przygotowuje nowe represje Czy to koniec kariery Waldemarsa?

Berlin, 15. 2. (radjo.) W związku z naprężoną sytuacją ostatnich dni Waldemaras stara się przygotować opinię publiczną do nowych represyj.

Dowodem tych nastrojów litewskich kół urzędowych jest komunikat radjowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, zawierający niezwykle gorącą propagandę na rzecz faszyzmu.

Oświadczenie to kończy się znamiennym zwrotem że i Litwa mogłaby korzystać z dobrodziejstw ustroju faszystowskiego, odpowiednio dostosowanego do jej warunków. Faszyzm niewątpliwie przyczyniłby się do rozwoju i potęgi państwa.

Echa mowy programowej Udrzala premiera czechosłowackiego

Praga, 15. 2. (radjo). Wczorajsze ekspozycje premiera Udrzala wywarło w całej Czechosłowacji bardzo dodatnie wrażenie. Na posiedzeniu dzisiejszego parlamentu podczas dyskusji nad ekspozycją, stronnictwa wyrażały uznanie dla rządu i jego polityki. Nawet komuniści zachowali się nad wyraz spokojnie, co wśród posłów i w łonie parlamentu wywołało ogromne zdziwienie.

Wywiad prasy sowieckiej.

z polskim ministrem Patkiem na tle podpisania protokołu.

Moskwa, 15. 2. (radjo). Minister pełnomocny Polski przy rządzie sowieckim, p. Patek udzielił dziś wywiadu dziennikarzom sowieckim, w którym podkreślił ogromne znaczenie podpisania protokołu Litwinowa.

Protokół — mówił minister — jest ogromnym krokiem naprzód w stabilizacji stosunków pokojowych na Wschodzie Europy a przedewszystkiem do zbliżenia politycznego i gospodarczego między Polską a Rosją.

Minister wyraził nadzieję, że dotychczasowa nieufność wzajemna usunięta została i oczekiwane należy szybkiego zbliżenia gospodarczego między Polską a Rosją.

Sowiety już ratyfikowały protokół Litwinowa

Moskwa, 15. 2. (radjo). Prezydium Centralnego Komitetu Wykonawczego Rosji sowieckiej, ratyfikowało protokół Litwinowa podpisany przez Polskę, Rosję, Rumunię, Łotwę i Estonię a tem samem ratyfikowało antywojenny Pakt Kellogga.

W związku z tem, dzienniki rosyjskie zaznaczają, że rządowi sowieckiemu trudniej będzie obecnie trzymać się nadal tego samego systemu kontynuowania polityki na terenie międzynarodowym.

Za podpisanie protokołu wraz z Polską Litwa pieni się z wściekłości na Łotwę i Estonię.

Ryga, 15. 2. (radjo). Litewska praca opozycyjna i rządowa atakuje Łotwę i Estonię, zarzucając im zbyt ni pośpiech w podpisaniu protokołu dodatkowego do paktu Kellogga, który doprowadził Litwę do zupełnej izolacji i dopomógł Polsce do wielkiego sukcesu politycznego.

Frakcje rumuńskie

stwierdzają powagę Polski i mocny sojusz.

Bukareszt, 15. 2. (radjo). Po przemówieniu ministra Minorescu, głos zabierali przedstawiciele frakcji rumuńskich, którzy jednomyślnie potwierdzili zgodność polityki pokojowej polsko - rumuńskiej podkreślając zdecydowane stanowisko Polski w sprawach Rumunii oraz wpływ na Wschodzie Europy.

W Londynie brak wody 2500 domów bez wody skutkiem zamrznięcia.

Londyn, 15. 2. (radjo). Londynowi zagraża katastrofa braku wody. Z powodu zamarznięcia rur wodociagowych, przeszło 2500 domów znajduje się bez wody. Ludność tych domów czerpie wodę z hydrantów na ulicy miasta.

Zarząd miasta czyni wielkie starania w kierunku uchronienia innych przewodów od zamrznięcia na skutek panujących walszym ciągu mrozów.

Dzieje Państwa Kościelnego

Na marginesie umowy rzymskiej

W ostatnich tygodniach prasa codzienna zajmowała się często rokowaniami, prowadzonymi między Watykanem a Kwirynałem, czyli między papieżem a rządem włoskim. Przeciętny pozeracz pism wie oczywiście, że papież zamknął się dobrowolnie w murach Watykanu, ażeby w ten sposób demonstrować przeciwko gwałtowi, jaki ich spotkał ze strony państwa włoskiego, ale szczegółów nie zna. Korzystając więc ze sposobności, podamy w najpobieżniejszym skrócie dzieje owego sporu. Wyrasta on na gruzach Państwa Kościelnego.

Państwem Kościelnym nazywano w najdawniejszych czasach kompleks posiadłości, podległych władzy świeckiej papieża. Państwo to powstało woli i w ciągu wieków. Jeszcze za czasów cesarzy pogańskich posiadał Kościół w Rzymie duże majątki ziemskie. Już Aleksander Severus (222—235) rozstrzygał na ten tle spory prawne kościoła. Pałac laterański z ogromnymi obszarami istniał, zdaje się, około r. 314 za czasów Konstantyna Wielkiego i w ciągu prawie tysiąca lat, t. j. do czasów Klemensa V. stanowił siedzibę papieża.

Szczególnie wielkie dotacje materialne otrzymał Kościół od Konstantyna Wielkiego. Za przykładem cesarza szli wówczas inni magnaci, zapisując Kościołowi olbrzymie legaty. Dzięki temu, papież zyskuje coraz większą władzę świecką i wpływy.

Za Grzegorza Wielkiego (590—604) posiadłości papieskie obejmują już olbrzymie obszary, położone we wszystkich częściach Włoch, Sycylii, Sardynji, na Korsyce, w Galji aż po Marsylję, w Dalmacji, w Istrii, w Illirii i Afryce południowej. — łącznie 23 prowincje. Dochody z owych dóbr oceniano na około 8 milj. franków rocznie, a więc były istotnie olbrzymie.

Właściwym jednak zaczątkiem Państwa Kościelnego było dopiero ofiarowanie w r. 727 przez Luitpranda księcia Sutyri papieżowi Grzegorzowi II. Kiedy w r. 727 ten sam Luitprand napadł na dobra papieskie i znaczną ich część zagrabił, wówczas papież Grzegorz III. zwrócił się do Pipina, króla franków z prośbą o pomoc. Po wielu perypetjach Pipin zdołał pobić następcę zmarłego w międzyczasie Luitpranda, króla Aistulfa i zmusił go do zwrotu zrabowanych Kościołowi miast i prowincji. Po śmierci Aistulfa następcą jego król Dezyderjusz zaatakował znowu papieża Adrijana I który starym zwyczajem zwrócił się o pomoc do Franków. Król Wielki, pobijwszy Dezyderjusza w r. 774, składa na grobie św. Piotra w Rzymie dokument stwierdzający, że odąd bronąć będzie on i jego potomstwo nietykalności dotacji, składających się na Państwo Kościelne. Obejmowało zaś ono w owym momencie miasto Rzym wraz z obwodem i Sabina, Ferrarę, Bolonję, Imolę, Falenę, Pentapolis z Ankoną, Umone, Osimo i Perugję. W kilka lat później, dzięki podarkowi Karola Wielkiego, Państwo Kościelne powiększa się jeszcze o Kampanję i Tuscję, Populonję, Orwietto, Witerbo i Citta di Castello. Jest to już naprawdę wielkie państwo.

Następcy Karola Wielkiego stwierdzają potem coraz nowymi dokumentami swój obowiązek strzeżenia całości Państwa Kościelnego i swobody wyboru papieża. Kiedy jednak cesarstwo Karolinów zaczęło podupadać, odbiło się to także i na Państwie Kościelnym. Przez szereg następnych lat Państwo Kościelne zyskuje, albo traci rozmaite posiadłości.

W r. 1773 wchodzi kurja rzymska w posiadanie hrabstwa Venaissin. W konsekwencji tego, zostaje założona siedziba papieża przez Klemensa V w r. 1308 w Awignionie. Skutkiem przemieszkiwania papieża w Awignionie w Państwie Kościelnym porządek prawny zostaje załamany, z czego korzystają sąsiedzi i znowu przez długie lata Państwo Kościelne zyskuje, albo traci wielkie obszary.

Właściwa klęska Państwa Kościelnego zaczyna się jednak dopiero w r. 1791, kiedy to, rewolucyjne francuskie Zgromadzenie Narodowe zagarnia Awignion i hrabstwo Venaissin, zaś na mocy traktatu w Tolentino w r. 1797 papież zo-

staje zmuszony zrzec się Ferrary, Bolonji i Romani na rzecz Republiki Zalpejskiej.

Wprawdzie, w r. 1800 Napoleon wskrzesza Państwo Kościelne, ale równocześnie zabiera mu wielką część obszarów i łączy je z Królestwem Włoch. Dopiero traktat wiedeński z r. 1815 przywrócił Państwo Kościelne w dawnych rozmiarach, ale w roku 1870 Piemontczyki wkraczają do Rzymu i zagarniają całe Państwo Kościelne ogłaszając je jednością włoską. Z tą chwilą dawne obszary Państwa Kościelnego zostają znacjonalizowane.

Papież Pius IX. oświadczył wówczas, że nie zrzeka się praw swych do Państwa Kościelnego i ofiarowane mu przez Królestwo Włoskie prawa gwarancyjne odrzuca. W jego ślady idą następni

papież, oświadczać, że nie opuszczą murów Watykanu, jako więźniowie, zaatakowani przez gwałty. Taki stan rzeczy trwa do dziś. Pertraktacje ostatnie zainicjowane przez rząd włoski, zmierzały do załatwienia krzywdy Watykanu.

Przed zupełnym rozbięciem Państwa Kościelnego jeszcze w r. 1859 obejmowało ono 20 prowincji z przeszło 3 milionami ludności. Każdą prowincją zarządzał delegat papieski, zazwyczaj duchowny, chociaż bywali i świeccy. Prowincje dzieliły się na obwody, a te na gminy. Tylko przewodnicy gmin byli wybierani przez ludność.

Ostatnie pertraktacje między Watykanem a Kwirynałem zmierzały do częściowego powiększenia posiadłości Watykanu. Reszta dawnych obszarów została wedle propozycji rządu włoskiego, oszacowana i zostanie w formie odszkodowania pieniężnego wyrównana.

Z tą chwilą także skończy się zatarg od 60 prawie lat istniejący między Watykanem a państwem włoskim.

Wielkie niepowodzenia przedstawicieli Berlina w Paryżu

Komisja Rzecznawców nie wierzy Niemcom

Paryż, 15. 2. (radjo.) Wczoraj o godz. 5 popołudniu zakończyło się popołudniowe posiedzenie komisji rzeczoznawców, na którym obradowano w dalszym ciągu nad badaniem niemieckiej gospodarki oraz poszczególnych punktów budżetu Rzeszy.

Z kół miarodajnych donoszą, że prace związane z ustaleniem możliwości płatniczej Niemiec potrwają czas dłuższy. Mają być zaproszeni specjaliści eksperci poszczególnych dziedzin.

Prasa paryska komentuje wczorajsze przemówienie Dra Schachta naogół niekorzystnie, stwierdzając, że materiał statystyczny, którym operował delegat niemiecki, został specjalnie spreparowany dla celów propagandowych.

Schachtowi chodziło w pierwszym rzędzie o wywarcie odpowiedniego wrażenia, na delegatów amerykańskich.

„Petit Parisen“ zwraca uwagę, że należy usprawnić metody pracy komisji rzeczoznawców; w tym celu winno się unikać dłuższych przemówień i dążyć do realnych rezultatów.

Protokół Litwinowa

stworzył Locarno Wschodnie

Niemcy i Rosja, które się bały Locarno same do utworzenia go pomimowoli doprowadziły. — Sukces Polski

Bukareszt, 15. 2. (radjo.) Na wczorajszym posiedzeniu parlamentu rumuńskiego, minister Minorescu wygłosił wielkie przemówienie oraz zakomunikował oficjalną wiadomość o podpisaniu protokołu Litwinowa do Paktu Kellogga — w Moskwie.

Minister zaznaczył, że głęboko pokojowa polityka Rumunii oraz szczęśliwy sojusz z Polską nakładają na Rumunję obowiązek przyjęcia protokołu Litwinowa i poparcia w ten sposób dążeń pokojowych całej Europy.

Zaznaczył dalej minister, że skutkiem przyjęcia i podpisania protokołu Litwinowa do Paktu Kellogga, na Wschodzie Europy utworzone zo-

stało Locarno Wschodnie, gwarantujące rozwój państw nadbałtyckich i pokój w Europie.

Dzięki niezłomnemu stanowisku sojuszniczki Polski, do protokołu Litwinowa dodany został komentarz, że Rosja sowiecka uznaje istniejący stan rzeczy na Wschodzie Europy w chwili podpisania protokołu a tem samem usunięte zostają wszelkie spory i nieporozumienia w polityce nad Morzem Czarnym, czyli nastąpiło zagwarantowanie granic obecnych.

Polsce, jako najwierniejszej sojuszniczce i Państwu o polityce na wskroś pokojowej, należy się jaknajgłębsze uznanie.

Dalsza zwyżka

mrozów w krajach południowych
Przeróżające cyfry.

Bruksela, 15. 2. (radjo.) Mrozy panują tu bardzo silne. W porcie Antwerpja, na skutek grubej powłoki lodowej zamiera zupełnie ruch portowy. W ciągu ostatnich dni zgłoszono 13-cie wypadków śmierci na skutek mrozów.

Rzym, 15. 2. (radjo.) W całych Włoszech zaznacza się coraz większa niżka temperatury, mrozy trwają silne, w większej połaci kraju wielkie opady śnieżne, skutkiem czego ruch i komunikacja zostały ograniczone.

Paryż, 15. 2. (radjo.) Silne mrozy trwają dalej. Ostatnie dwa dni przeszły pod znakiem wielkich opadów śnieżnych, Na Riwierze wieją ostre mroźne wiatry, ruch zamiera.

Samobójstwo urzędnika kolejowego

Przyczyny nieznanne.

Lwów, 15. 2. (radjo.) W pensjonacie „Fila“ wystrzałem z rewolweru, skierowanym w prawą skroń, pozbawił się onegdaj życia Marjan Lachowicz aspirant parowozowni ze Stanisławowa. Powód samobójstwa na razie nieustalony.

Z Ameryki powraca

P. Dewey z wielkimi sukcesami

Warszawa, 15. 2. (radjo.) P. Dewey przybędzie do Warszawy w dniu 27 lutego, zamiast — jak przewidywano — w połowie marca. W dniu 10 b. m. p. Dewey zatrzyma się na kilkodniowy pobyt w Paryżu.

Podczas swej bytności w Ameryce wygłosił p. Dewey — jak się dowiadujemy — dwa odczyty: w Nowym Jorku i Chicago. Oba cieszyły się dużym zainteresowaniem sale były wypelnione. Odczyty miały za temat sytuację ekonomiczną Polski.

Zakopane będzie polskiem St. Moritz

Wyścigi konne i skikjoering.

Warszawa, 15. 2. (radjo.) W dniach 17 — 22 bm. odbędą się w Zakopanem pierwsze w Polsce wielkie zawody konne. Tor zawodów został ustalony na t. zw. Równi Krupowej. Na tym terenie śnieg został ostro ubity i wytrampowany, wzdłuż toru ustawiono trybuny mogące pomieścić 1200 osób. Na ukończeniu są już prace związane z wykopaniem miejsc stojących i ławek, obliczonych na 3000 osób. Pracami temi kierował inż. Meyr z Zakopanego.

W skład programu zawodów wchodzi szereg wyścigów z przeszkodami dla oficerów i jeźdźców cywilnych, biegi pań, konkursy góralskie i biegi narciarskie za koniem t. zw. skikjoering.

Zawody organizowane przez Małopolski Klub Jazdy, będą imprezą o niewidzianym dotychczas u nas rozmachu, podobną jedynie do tych, które odbywają się corocznie w St. Moritz.

5 lat ciężkiego więzienia.

Szpieg trewski przed sądem

Lódź, 15. 2. (radjo.) W sądzie okręgowym w Suwałkach odbyła się rozprawa sądowa przeciwko obywatelowi litewskiemu, Aleksowi Edmundo wi Baziutkiewiczowi, oskarżonemu o szpiegostwo na rzecz Litwy.

Skazano go na 5 lat ciężkiego więzienia zaliczeniem aresztu prewencyjnego od mies. kwietnia 1928 roku.

Czyżby walka z kościołem katolickim

Zatarg Waldemarasa z Episkopatem litewskim

Kowno, 15. 2. (radjo.) Odbył się tu zjazd episkopatu litewskiego na którym powzięto uchwałę, wzbraniającą duchownym udziału w życiu politycznym. Episkopat zaaprobował stanowisko biskupa Koszedaskiego który odwołał ks. Mironasa wbrew woli Waldemarasa ze stanowiska dyrektora departamentu wyznań.

Ryga, 15. 2. (radjo.) W związku z uchwałą Episkopatu litewskiego, wzbraniającą księżom udziału w życiu politycznym Litwy, liczą się tu z zaognieniem się zatargu między rządem Waldemarasa a Episkopatem litewskim.

Waldemarasa wyraził się miał w otoczeniu, że

wobec decyzji Episkopatu, religijne stanowiska w rządzie poobsadza urzędnikami świeckimi. Jak zaznacza prasa zbliżona do rządu Waldemarasa, jest to początek zatargu, który zamienić się może w ostrą walkę z Klerem na Litwie.

Berlin, 15. 2. (radjo.) Z Kowna donoszą o pogłoskach, jakoby Waldemarasa zarządzić miał już usunięcie kilku wybitnych działaczy naukowych księży ze stanowisk dominujących w państwie.

Prasa niemiecka zamieszcza przytem złośliwy komentarz pod adresem Waldemarasa, że premier litewski nie ma szczęśliwej ręki i każdą sprawę przegrywa nie rozwiniętszy jej należyście.

Na zdobycie bieguna południowego

Flotylla komandora Byrda. — Zamiary wyprawy. — Ciężkie warunki klimatyczne. — Sprzęt i zapasy wyprawy

Nigdy nie przedsięwzięto jeszcze bardziej starannie przygotowanej wyprawy na bieguna południowy jak obecna, która kosztowała milion dolarów, a której przewodniczy komandor Byrd. Wprawdzie okręt, na którym ekspedycja ruszyła jest starym, bo już 47 letnim żaglowcem, „City of New York“, ale eksperci twierdzą, że lepiej na odpowie swoim zadaniom, niż jakikolwiek inny nowy okręt, tak jest bowiem potężnie zbudowany. Jego białe wylakierowany tułów kryje ogromną ilość materiałów i środków spożywczych, które uczynią tę wyprawę jakimś wjazdem triumfalnym do zaczarowanej krainy Południowych Łódów. Dwa inne okręty, towarzyszące mu „Chelsea i Port Hunter“ są wyłącznie tylko przeznaczone na transport wszelkich możliwych maszyn, warsztatów reparacyjnych i trzech samolotów. Wśród maszyn tych nie brak nawet maszyny do wytwarzania lodu, jakkolwiekby się zdawało, że wozić z sobą taką maszynę do bieguna, to znaczy przyjeżdżać do Wieliczki z solą. Ale wśród tych 18 mie sięcy pobytu na biegunie mogą się zdarzyć okresy względnego ciepła — a tu załoga zapraśnie ka wy mrożonej...

Członkowie tej ekspedycji są, na równi z całym martwym aparatem, przepelnieni stuprocentową dyspozycją do spełnienia swego obowiązku. A obowiązkiem ten wcale nie jest łatwy. Stosunki meteorologiczne na tych ukraiinach na południe od Nowej Zelandji i Zatoki Wielorybiej gdzie się będzie mieścić obóz ekspedycji, są możliwie najniekorzystniejsze. Tutaj jest bowiem ojczyzna „blizzardów“ (huraganów), szalejących omal że bez przerwy i to w temperaturze od 30 — 45, poniżej zera.

Nic dziwnego, że cały ten obszar Antarktydy, większy od Meksyku i Stanów Zjednoczonych razem, jeszcze do dziś dnia oparł się dokładniejszemu zbadaniu. Cóż znaczy drobne skrawki i strzępy ładu, wydarte niewiedzy przez Amundsen, Shackletona i innych badaczy, wobec tego, co zostaje do zbadania. Kto wie, czy gdzieś tam w głębi tych łądów nie buchają ogniem wulkany, czy nie kryją się fantastyczne jakieś pokłady najcenniejszych minerałów? Niejedną taką tajemnicę odkryją nam loty nad tym terenem i schwytaone przez czule kamery fotograficzne obrazy okolic.

Z jesiennych przymrozków północnej półkuli nasi badacze w towarzystwie Eskimosów i psów polarnych, przetrzawszy strefę gorącą, wjechali w kraj budzący się wiosny. Skoro opuszczą ostatni port Nowej Zelandji w Dunedin, ażeby jeszcze odbyć później 3.500 klm. po wodach południowego oceanu podbiegunowego dostaną się w strefę dnia trwającego pół roku, straszliwego zimowego dnia, z którym będą toczyć walkę na śmierć i życie.

Ale w tej walce nie będą odcięci od świata. Sympatja i uczucia całej ludzkości będą z nimi a o tych uczuciach oni każdej chwili będą się dowiadywać dzięki radiu. Prawdopodobnie nie trzeba będzie organizować wypraw ratunkowych. Prawdopodobnie nie braknie im pożywienia, gdyż zaopatrzyli się wprost wspaniale. W Zatoce Wielorybiej mają zbudować dom — spiżarnię, który będzie od wnętrza zjadać. Konserwy bowiem zostały włożone do skrzyneczek jednakowej wielkości; skrzynki te, ułożone na fundamentach z desek będą cegłami, z których powstanie taki zaciszny domek, nadający się na schronisko dla jednego samolotu. Zewnętrzne ściany będą pogrubione okładkami śnieżnymi, przez co będzie w takim domku całkiem ciepło. Gdy przyjdzie pora sporządzania „menu“, wystarczy przeciąć drut przytrzymujący pokrywę skrzynki od wnętrza domu i wydobyc jej zawartość, tj. konserwę. Czy to nie jest jak w bajce o Jasiu i Małgosi, gdzie dwoje tych małych bohaterów zjadało sobie kawałkami domek czarownic?

Wszystkie bagaże są zewnętrznie tak oznaczone, że jednym rzutem oka można ich treść łatwo ustalić. I tak skrzydła z amunicją mają wymalowane czerwone koło, radjosprzęt jest oznaczony wieżą, jako znak sprzętu lotniczego służy strzałka, medykamenty i opatrunki są zapakowane pod znakiem czerwonego krzyża, naukowe „uzbrojenie“ legitymuje się trójkątem. Oto mała próbka tego, co Byrd z sobą zabiera: 82 tony mięsa, 17 ton mąki, 12 ton ziemniaków, 9 ton suszonych owoców, 3.000 funtów bilingów, 2.000 f. marmolady i jamu, 1.000 f. cebuli, 1.230 skrzyń z serem — wszystko to ma służyć potrzebom tych zdrowych i rozkosznie żarłocznych po trudach organizmów. Dodając do tego 2.000 funtów soli, 175 f. różnych korzeni, a samego pieprzu 60 funtów. Wonną napar, wyciągnięty z 4.000 funtów kawy, będzie zmieszany z 2 tonami skondensowanego mleka, ażeby stworzyć rozkoszny gorący napój dla przemierzających badaczy. Że i o alkoholu nie zapomniano, przynajmniej do celów lekarskich, o tem nie należy wcale wątpić. W dniach wielkich uroczystości załoga będzie dostawać specjał: indyka z kompotem. Do tego celu straciło życie 2.500 indyków.

Pół miliona papierosów padnie na południowym biegunie ofiarą namiętności palaczy. Zapakowane są one po 25 szt. w 20.000 pudełeczkach; gdyby je ułożyć jeden na drugim, dałyby słup wysoki na 400 m. Gdyby gumą do żucia, którą zabierają z sobą podróżni, wybrukowano ulice, wówczas otrzymanoby jezdnię szeroką na 10 m. a długą na 35 m.

Jeżeli dziedzys w przyszłości wszystkie te lody stopnieją i jakieś inteligentne istoty przedsięwiorą geologiczne badania, to nie mało zdziwią się, gdy odnajdą wielkie ilości stalowych płytek w trzech punktach przedziurawionych — (o ile naturalnie rdza ich nie zeżre) w tem miejscu, gdzie ongi Byrd rozłożył swój obóz. Ekspedycja zabiera z sobą bowiem 1.200 pakunków ostrzy do golienia ilość mydła, którego ci odważni ludzie zamierzają użyć będzie taka wielka, że 150.000 ludzi możnaby nakryć z czubkiem uzyskaną przez to mydło pianą. Ażeby i duch miał swoją pożywkę, wędruje wraz z nimi biblioteka o 2.000 tomów wszelakiej treści.

Muzyki dostarczą dosyć 3 gramofony z ogromną ilością płyt, a do tego rozmaite instrumenty muzyczne, trąbki, harmonijki gitary, fortepian, a nawet fonola. Gdyby ręce zmarznęte od mrozu nie były zdolne do trzymania instrumentu, a dany osobnik koniecznie chciał się napić własną muzyką, wówczas ma do dyspozycji ksylofony, które może obrabiać pałeczkami. 30 aparatów odbiorczych o wszelkich wymiarach będzie łąpać najświeższe wiadomości ze świata. Aparat filmowy z 50 rozmaitymi filmami pozwoli napawać się wdziekami Liliany Gish i jeszcze raz podziwiać niezrównany melonik Chaplina.

Papieru 60.000 arkuszy będzie do dyspozycji uczestnikom wyprawy, jeżeli zechcą na maszynach do pisania uwiecznić swe przygody. Cztery siły biurowe, niestety męskie, będą prowadzić całą buchalterję tej ludzkiej gromady.

Wartość instrumentów naukowych tej ekspedycji wynosi 500.000 zł. Aparaty do mikrografji będą rejestrować najmniejsze istoty oceanu podbiegunowego. Automatycznie zapisujące sondy będą badały głębie morza. Elektrometry i magnety grafy będą automatycznie rejestrować wszystko co wchodzi w zakres ich działania.

Oto jakimi środkami człowiek zdobywa panowanie nad resztką nieodkrytych łądów.

Jak zachować się na wypadek przemarznięcia lub odmrożenia?

Trzy stopnie odmrożenia. — Jak ustrzec się przed odmrożeniem? — Co czynić w zbyt bolesnych wypadkach?

Niezwykle silna fala zimna, która w ostatnich dniach przechodzi przez całą niemal Europę, uczyniła w wielu wypadkach aktualną kwestję przemarznięcia lub odmrożenia poszczególnych członków ciała i to zarówno u osób dorosłych jak i u dzieci. W wielu zwłaszcza miejscowościach Polski silny mróz, połączony ponadto z wiatrem czy nił dość poważne spustoszenia, wywołując wśród szeregu jednostek ciężkie cierpienia, spowodowane odmrożeniem. Z tych tedy względów warto przypomnieć sobie w jaki sposób uwidaczniają się odmrożenia i jakie środki zaleca nowoczesna medycyna, by zwalczać przemarznięcia poszczególnych części ciała.

I tak rozróżniamy trzy stopnie odmrożeń. Stopień pierwszy uwydatnia się przez silne zaczerwienienie i puchnięcie skóry, która ponadto w odmrożonych miejscach dość silnie swędzi i rwie.

Skoro działanie zimna jest intensywniejsze i trwa przez dłuższy przeciąg czasu, wówczas następuje drugi stopień odmrożenia, który objawia się przez tworzenie się pęcherzy oraz przez czarno-siwy kolor skóry. — Trzeci wreszcie stopień doprowadza do zupełnego zniszczenia skóry, a w poszczególnych nawet wypadkach do śmierci nie których organów ludzkich, jak uszy, nos oraz palce u rąk i nóg. Organy te sztywnieją pod działaniem mrozu do tego stopnia, że mogą w zupełności odpaść od reszty ciała. Dzieje się to na skutek tego, że w organach tych mróz przenika aż do najgłębszych warstw ciała, wobec czego ustaje w zupełności cyrkulacja krwi. Oczywiście, że wypadki takie są bardzo ciężkie i doprowadzić mogą poza utratą danych członków, również i do bardzo niebezpiecznych zmian wewnątrz organizmu, a nawet z czasem, o ile nie przedsięwzięte zostaną odpowiednie środki zapobiegawcze, a działanie zimna trwa, — spowodować mogą śmierć przez anemię mózgu i przez osłabienie działania serca.

Jak uchronić się przed takimi przykreimi następstwami? Otóż przedewszystkiem należy się odpowiednio ciepło ubierać. I tak wybierać należy przedewszystkiem takie materiały, które z jednej strony zatrzymują ciepło, wydzielane przez nasze ciało, z drugiej zaś strony umożliwiają do stateczne oddechanie całej powłoki skórnej. W tym celu zaleca się przedewszystkiem ubiory z czystej wełny, które przylegając do ciała, regulują

Złośliwe testamenty w Anglii

zostaną zniesione.

Do angielskiej Izby lordów wniesiono projekt ustawy, której ostrze zwraca się przeciw testamentom sporządzanym ze złości lub zemsty. Projekt poparty jest licznymi przykładami, z których kilka gwoli czytelników przytaczamy:

Przed jakimś czasem zmarł w Londynie pewien kupiec, który zapisał swę żonę jednego szylinga, a cały majątek, wynoszący 72.000 t. sz. przekazał ludziom wrogo dla niej usposobionym.

Inny testament w ostatniej swej woli nakazał żonie wkładanie przez całe życie ciężkiej żalobielekroć z domu wychodzi, a to pod zagrożeniem 200 tysięcy funtów kary. Gdyby wdowa zamą wyszła, cały odziedziczony przez nią majątek przechodziłaby cele dobroczynne.

W Nottingham zapisał jakiś kupiec całej rodzinie swej pół penny. Podobnych wypadków setki. Nowa ustawa ma zapobiec tego rodzaju złośliwościom i testamenty, noszące wybitny charakter złośliwości lub zemsty — będą unieważnione.

Budowa wielkiego lotniska portowego w Hiszpanji

W Seville w Hiszpanji, rozpoczęto budowę wielkiego transatlantyckiego lotniska portowego. Stąd będą wylatywać aeroplany łączące Hiszpanję z Argentyną.

W tym, pierwszym tego typu na świecie porcie lotniczym, będą postawione specjalne urządzenia dla hydroplanów i zostanie zbudowana wielka wieża kotwiczna dla sterowców. W wieży tej mają znajdować się olbrzymia winda, którą przedostawać się będą pasażerowie na pokład sterowca oraz ładować się będzie nań towary i poczta.

W Rzymie zaprowadzają taksówki lotnicze na wzór taksówek automobilowych

W Rzymie powstało specjalne towarzystwo, które zamierza wprowadzić na wzór taksówek automobilowych — taksówki lotnicze. Taksówki te będą mogły wylatywać z lotniska w Rzymie nie tylko na całe Włochy, ale i do któregośkolwiek państwa w Europie. Koszta obliczane być mają przez specjalnie skonstruowany taksometr.

Nadszedł już czas!!! Odnówić prenumeratę na marzec!

odpowiednio ciepło i dopływ powietrza dla skóry. Dalej jednak pamiętać należy, że niewygodne buty i ciasne rękawiczki sprzyjają bardzo silnie odmrożeniu, utrudniają bowiem normalną cyrkulację krwi w palcach.

Pozostaje wreszcie pytanie, jak postąpić, jeśli mimo wszystko — nastąpiło odmrożenie ciała? Jeśli odmrożenie jest lekkie, natenczas w miejscach gdzie tworzą się fioletowe zgrubienia przyłożyć należy okłady z wody ołowianej lub z alkoholu oraz przependzlować je jodyną. W wypadkach silniejszego odmrożenia należy natychmiast starać się przywrócić w zagrożonych organach normalną cyrkulację krwi. Do tego celu nadaje się nacieranie śniegiem lub też zwilżone mi chustkami i to tak długo, aż odmrożona część nie odzyska ciepłoty ciała. W wypadkach jednak jeśli odmrożenie dotyka uszu, nosa lub palców — należy nacierania przeprowadzać bardzo ostrożnie, ponieważ te części ciała w razie silniejszego odmrożenia łatwo mogą się złamać. Skoro wreszcie ukażą się w odmrożonych miejscach pęcherze natenczas należy je przeciąć i przyłożyć lekkie opatrunki łagodnej maści. Czynności tych nie należy jednak nigdy wykonywać w pobliżu pieca, lub też w silnie ogrzonym pokoju, lecz w miejscach o umiarkowanym zimnie, tak aby rozgrzewanie się ciała następowało wolno. Jeśli jednak grozi odpadnięcie odmrożonego organu, natenczas stosować można jeszcze dłuższe leczenie w ciągłej kąpeli, a gdy i to zawiodło uciec trzeba się do zabiegu chirurgicznego dla ratowania reszty ciała.

Jak zatem widzimy, odmrożenie należy do dość ciężkich i przykrych przypadków chorobowych, wszyscy winni się zatem przed niem należyście strzec.

Przeciw modnym tańcom Zakaz Ks. Arcybiskupa lwowskiego.

Lwów. Ks. arcybiskup Twardowski w odezwie przypomina, że swego czasu wydał zakaz tańczenia t. zw. „nowych“ tańców. Osoby przekraczające ten zakaz nie mogą być członkami bractw i stowarzyszeń katolickich. Osobom obojętą płci, które owe tańce uprawiają i nie przyrzekają zamiaru poprawy mają kapłani odmówić rozgrzeszenia.

WIADOMOŚCI Z POMORZA

Nowa placówka wojska.

Piastoszyn, pow. tucholski. Staraniem kilku światłych obywateli miejscowych założono w naszej wsi zamieszkałej przez 2/3 ludności niemieckiej, Towarzystwo Powstańców i Wojaków. Zebranie organizacyjne odbyło się przy licznych udziałach tutejszych Polaków w miejscowej szkole. Cele i zadania towarzystwa wojskich omówił dobitnie, obecny na zebraniu prezes obwodowy Zw. Tow. Powst. i Woj. powiatu tucholskiego p. por. Urbański. Placówkę założono a zarazem wybrano za rząd. Na prezesa wybrano nauczyciela p. Alojzego Ankowskiego, jako sekretarza p. Zagórskiego, na skarbnika również p. Zagórskiego, Komendanta i resztę członków zarządu wybierze się na przyszłym zebraniu. Nowo utworzonej placówce wojskiej na terenie powiatu tucholskiego życzymy jak najpomyślniejszego rozwoju.

Co robi Sokół w Żalnie?

Żalno, pow. tucholski. W miejscowej szkole odbyło się onegdaj doroczne walne zebranie miejscowego Sokola. Jako marszałka walnego zebrania obrano kierownika szkoły p. Urbańskiego. Po złożeniu wyczerpującego sprawozdania z całorocznej działalności, przez członków zarządu dotychczasowego, dokonano wyboru nowego skarbnika w osobie p. Józefa Ekwowskiego. Reszta zarządu pozostała w dotychczasowym składzie bowiem w miejscowym Sokole wybiera się zarząd na przeciąg trzech lat.

Skradli furę słomy.

Mała Komorza, pow. tucholski. Złodziej biorąc co się tylko brać pozwoli, nie oszczędzając nawet stogów słomy znajdujących się na polach małej wioski. W nocy z środy na czwartek zajechali nieznanymi amatorzy do stogu obok którego znajdowała się siera słomy, znajdujący się na polu małej wioski Mała Komorza, i skradli furę słomy przed stawiającą wartość około 50 zł.

Z Kółka Rolniczego.

Cekcyn, pow. tucholski. W lokalu p. Chmary odbyło się doroczne walne zebranie Kółka Rolniczego. Głównym tematem porządku obrad był wybór nowego zarządu który przeprowadził p. Chylewski, jako marszałek walnego zebrania. Na prezesa wybrano p. Stanisława Hoppego, jako zastępcę p. St. Stusika, na sekretarza p. Tomasza Jaśtaka, jako skarbnika p. Stanisława Chmara na bibliotekarza p. Bolesława Knittera.

Przedostatniej niedzieli urządziło Kółko swą zabawę zimową. Przebieg zabawy był bardzo harmonijny i wesoły.

Wśród Wojaków i Powstańców.

Wielki Mędomierz, pow. tucholski. Przedostatniej niedzieli odbyło się doroczne walne zebranie miejscowego Tow. Powst. i Wojaków. W ciągu roku odbyło się 10 zebrań, jedno strzelanie, 2 obchody itd. Członków liczy Tow. 64; w ubiegłym roku zmarło 2. Jako marszałka walnego zebrania wybrano jednogłośnie ks. prob. Zygmanowskiego. Przeprowadzone wybory dały następujący skład nowego zarządu pp. Jan Ciborowski prezes, Stanisław Sinda zastępca, Józef Roda sekretarz, St. Starzyński skarbnik, Jan Bąk komendant, Tadeusz Sinda zastępca, nauczyciel Chylewski referent oświatowy. W toku zebrania wygłosił ks. prob. Zygmanowski wykład „O powstaniu styczniowym”.

W przededniu utworzenia stacji sanitarnej.

Cekcyn, pow. tucholski. Powiatowa Kasa Chorych w Tucholi podejmuje się akcji tworzenia placówek leczniczych t. zw. stacji sanitarnych na terenie powiatu i to w miejscowościach większych znacznie oddalonych od miasta. Inicjatorem tej akcji tworzenia takich stacji w tut. powiecie jest dyrektor Pow. Kasy Chorych p. Kamiński. I w naszej wsi ma taka placówka powstać, a to w najbliższym czasie. Stacja mieścić się będzie w domu p. Dranowskiego. Uruchomienie i poświęcenie stacji odbędzie się niebawem.

Włamali się do chlewa.

Rzepczno, pow. tucholski. Do chlewu jednego z miejscowych gospodarzy p. P. włamali się nieznanymi sprawcy i skradli jedno ciele.

Wśród Wojaków w Żalnie.

Żalno, pow. tucholski. W miejscowej szkole odbyło się przedostatniej niedzieli doroczne walne zebranie tutejszego Tow. Powst. i Wojaków. Obrady zajął prezes p. Urbański — kier. szkoły. Tow. liczy obecnie 39 członków. Ponieważ dotychczasowy prezes p. Urbański z kandydatury na prezesa zrezygnował, wybrano na prezesa p. Sienickiego naczelnika stacji jako zastępcę wybrano kier. szkoły p. Urbańskiego, jako skarbnika p. Józefa Teihla, na komendanta p. Andrzeja Behnkiego, na zastępcę p. Kuleszę, jako referenta oświatowego p. Jana Gliszczyńskiego. Na powyższym zebraniu przystąpił p. Kania jako nowy członek do Towarzystwa.

Okradł swego współtowarzysza.

Bysław, pow. tucholski. Było to jednego z ostatnich dni widocznie po zalaniu swego robaka „czystą z kropką” wziął jeden robotnik drugiemu niby to z żartów zegarek kieszonkowy, z którego oddaniem prawowitemu właścicielowi wcale się nie spieszył. Poszkodowany, któremu to dobrowolnie czekanie się znudziło, oddał tę sprawę w ręce policji, a zatem sprawca będzie za ten mimowolny żart musiał odpowiadać przed sądem.

Złote gody małżeńskie.

Iwiec, pow. tucholski. Małżonkowie Karol i Justyna Bekerowie obchodzili onegdaj swe złote gody - 50lecie pożycia małżeńskiego.

Dar rolników na Pow. Wystawę Krajową.

Świecie, nad Wisłą. Panowie sołtysi i przełożeni obszarów dworskich powiatu świeckiego zajęli się już zbórką Daru Rolników na Powszechną Wystawę Krajową. Sekcja Rolnicza przy Komisji Wojewódzkim ustaliła że normę stanowi 5 groszy od morgi. Dla poszczególnych osób nie stanowi to wielkiego ciężaru, ale ofiary drobne kilku tysięcy osób stanowiąc będą poważną kwotę. Dotąd wpłynęły do Komunalnej Kasy Oszczędności pow. świeckiego w Świeciu, następujące ofiary: gmina Topolinek 50 zł., gmina Błądzin 8,70 zł., gmina Niedźwiedź 11,55 zł., gmina Ostrów Świecki 42,15 zł., gmina Mały Dółsk 9,40 zł.

Pomimo zimna zaraza świń.

Jarszcz, pow. świecki. Na majątności Jarszcz, u świń p. Szukalskiego, stwierdzono urzędowo zarazę.

Znaleziono zwłoki noworodka.

Przysiersk, pow. świecki. Onegdajszej niedzieli znalazły dzieci biegające po lodzie, na zamrzniętej strudze zwłoki noworodka. Zwłoki znajdowały się w pobliżu szosy, bo tylko około 50 metrów oddalone, a owinięte były w pieluszkę i sznurkiem zawiązane. Sprawą tą zajęła się policja. Kto jest ową zbrodniczą matką — dzieciobójczynią napewno wykaże śledztwo.

Ważne dla hodowców.

Świecie nad Wisłą. Ministerstwo Rolnictwa ustaliło stacje ogierów państwowych na rok bieżący w powiecie świeckim w następujących miejscowościach: w Płochocinie u p. Czajkowskiego 2 ogiery, w Taszewie u p. Rózyckiego 2 ogiery, w Serocku u p. Gollnika 3 ogiery, w Drzycinie u p. Szrajdy 3 ogiery, w Bratwinie u p. Siebrandta 2 ogiery, w W. N. Konopacie u p. Wendta 3 ogiery.

Wśród Wojaków w Świeciu.

Świecie, nad Wisłą. Na tegorocznym walnym zebraniu miejscowego Tow. Powst. i Wojaków które miało miejsce w „Zamku”, wybrano na prezesa p. Flaczyńskiego, na sekretarza p. Olszewskiego, jako skarbnika p. Karpowskiego, na komendanta p. Rosińskiego jako zastępcę p. Komorowskiego, na referenta oświatowego p. prof. Pudefko. Miejscowe Tow. liczy obecnie 279 członków.

Ceny na drzewo wzrastają.

Jania Góra, pow. świecki. W ubiegły czwartek odbyła się w lokalu p. Knutha licytacja na drzewo z Państw. Nadleśnictwa Świątkatówko. Przy bardzo wielkiej liczbie reflektantów płacono za drzewo opałowe wysokie ceny, n. p. za jeden metr szczapów sosnowych płacono do 17 zł. — cena dotąd niebywała; ale niestety silne mrozy zmuszają ludzi do kupowania opału za każdą cenę.

Przeciw wściekłości.

Różanna, pow. świecki. Wśród bydła posiadziela p. Sassa stwierdzono urzędowo wściekłość. By zapobiedz szerzeniu się takowej zarządziły władze policyjno - weterynaryjne, trzymanie wszystkich psów na uwięzi, aż do odwołania, w gminach wzgl. obszarach dworskich: Różanna, Gołuszyce, Zawiań, Pruszcz, Łaszewo, Stążki, Stanisławie, Tuszyne, Tuszynki, Korytowo, Polskie Łąki, Bukowiec, Gawroniec, Przysiersk, Drozdowo, Pogledno, Dworzysko, Parlin, Gruczno, Bagniewo, Bagniewko, Małociechowo, Luskówka i Wałdowo.

Mianowany sołtysiem.

Wielkie Zajęczkovo, pow. świecki. Ponieważ dotychczasowy sołtys gminy Wielkie Zajęczkovo p. Aleksander Jeszke swój urząd złożył objął przejściowe prowadzenie agend sołectkich wspomnianej gminy p. Feliks Kikulski — komisaryczny sołtys w Dragaszu.

U Wojaków w Dółsku.

Dółsk, pow. świecki. W lokalu p. Szmidta w Bedlenkach odbyło się walne zebranie tut. Tow. Powst. i Wojaków. Marszałek walnego zebrania p. Antoni Pawlikowski przeprowadził wybór nowego zarządu. Prezesem został p. Fr. Trepczyński, zastępcą p. Wiktor Szroeder, sekretarzem p. Br. Swiderski, komendant p. Antoni Pawlikowski, zastępcą p. Fr. Urtnowski, skarbnik p. Paweł Morek. Komisję rewizyjną tworzą pp. Antoni Uzdowski, Leon Kwiatkowski i Fr. Drzewicki.

Współpraca Izby Przemysłowo-Handlowych

Doniosłe obrady zjazdu

Szkolnictwo zawodowe. — Ustawa stemplowa — Sprawy traktatowe. Placówki zagraniczne. — Ustawa kartelowa

W dniu 4 bm. odbył się w biurach Izby Przemysłowo - Handlowej w Krakowie zjazd izb przemysłowo - handlowych Rzplitej Polskiej.

Funkcje Izby urzędującej Związku Izb powierzone na rok bieżący Izbie Przemysłowo - Handlowej w Warszawie.

Wiele uwagi poświęcono sprawie metod jednolitego traktowania problemów gospodarczych przez poszczególne izby terytorjalne i w tym celu powierzono izbie warszawskiej opracowanie programu techniki usprawnienia działalności Związku Izby.

Zastanowiano się również nad potrzebami szkolnictwa zawodowego w okręgach poszczególnych izb i ustalono że izby przemysłowo - handlowe nie mogą być obojętne zarówno wobec programu wykształcenia zawodowego jak i niejednokrotnie zauważonego braku stałych podstaw materialnych, pozwalających na należyty

rozwoj szkolnictwa zawodowego. W szczególności stwierdzono, że rozdział funduszy, pochodzących z dodatków do świadectw przemysłowych, a przeznaczonych na szkolnictwo zawodowe, powinien następować szybciej, bowiem w obecnych warunkach część szkół znajduje się w trudnych warunkach materialnych.

W sprawach skarbowych postanowiono przygotować na najbliższy zjazd związku izb dezyderaty ustawodawcze odnośnie do zmian niektórych przepisów, dotyczących ustawy o opłatach stemplowych z dnia 1 lipca 1926 roku, a także zastanawiano się nad działalnością skarbowych biur informacyjnych. Co do tych ostatnich, uznano za konieczne, aby działalność tych biur skarbowych odbywała się nadal przy ściślejszym niż dotychczas, zachowaniu tajemnicy handlowej.

Dłuższą dyskusję wywołały zagadnienia naszej polityki traktatowej, przyczem uznano za wskazane, aby również i w tych sprawach ustalono w sposób jednolity opinię Związku Izby, celem przedstawienia bezpośredniego kontaktu naszych oficjalnych placówek gospodarczych zagranicą ze sferami gospodarczymi w kraju, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb naszego eksportu. Uznało również za konieczne, ażeby wszystkie izby przemysłowo - handlowe wzięły jak najwydatniejszy udział w pracach Komitetu Polskiego Między narodowej Izby Handlowej, zarówno pod względem rzeczowym jak i udziału w kosztach utrzymania biura w Warszawie i w Paryżu. Wreszcie z uwagi na znaczenie gospodarcze na rynku wewnętrznym i międzynarodowym rozwoju umów kartelowych, postanowiono tej sprawie poświęcić szczególną uwagę na następnym zjeździe Związku Izby.

Przedmiotem obrad była także sprawa godła izb przemysłowo - handlowych, przyczem ustalono że godło to, ma być dla wszystkich izb w państwie jednakowe. Rozpisanie konkursu na godło powierzono Izbie Krakowskiej.

Olbrzymi pożar szalał w Brzuchowie

Pastwą płomieni padły zabudowania

Straty oblicza się na 30 000 zł.

(Od własnego korespondenta).

Brzuchowo, pow. tucholski.

Jednego wieczora przy końcu ubiegłego tygodnia, olbrzymia łuna pożarna, wywołała w Brzuchowie i okolicy alarm. Okazało się że w płomieniach stanął wielki chlew o rozmiarach 51 metrów długości i 13 szerokości, na majątności Brzuchowo, własność p. Wilipińskiego. W kilku godzinach pozostał z tej wielkiej szopy tylko popiół izgliszcząca. Inwentarz żywy został w wielkiej części uratowany, zadusiło się jedynie wskutek dymu 17 prosiąt. Spaliła się też słoma, w ilości 7 fur znajdująca się na strychu. Straty wskutek tego powstałe są wielkie; obliczają takowe na około 25 — 30.000 zł., gdy tymczasem ubezpieczenie wynosi około 10.000 franków szwajcarskich.

Na miejsce pożaru w krótkim czasie przybyło kilka sikawek np. z Kęsowa, Jeleńca, Mędomierza, Paniętowa, stacji Brzuchowa itd., jednak wskutek niebывалych mrozów akcja ratunkowa była wielce utrudniona. Szczere słowa uznania należą się obsadzie sikawki z Kęsowa oraz Jeleńca, która dzielnie się spisała, wytrwawszy pomimo trzaskających mrozów bez wytchnienia na swym posterunku. Sąsiednie budynki zdążono od zagłady uratować.

Jak krąży pogłoski, przyczyny powstania pożaru najprawdopodobniej szukać należy w wadliwości komina prowadzącego z kuchni przyległej do chlewu, gdzie gotowano ziemniaki dla inwentarza.

**Niemcy się cieszą
żona wiosnę nastąpi ewakuacja
Madrenji**

Berlin, 15. 2. (radjo). „Telegraphen Union” donosi z Paryża, że prace komisji rzeczoznawców postępują szybko tak, iż jest nadzieja, że w marcu zostaną ukończone.

„Tel - Union” zaznacza, że już w marcu, po ostatecznym ustaleniu wysokości odszkodowań, min. Stresemann podjął będziemy pertraktacje w sprawie wcześniejszej ewakuacji Madrenji oraz rokowania w sprawie spłat reparacyjnych. — Agencja podaje, że konferencje i rozmowy delegacji niemieckiej były nadzwyczaj pomyślne dla Niemiec i spodziewać się należy znacznych ustępstw.

**Sądy wojenne
nad buntownikami w Hiszpanji**

Berlin, 15. 2. (radjo). Z Madrytu donoszą, że odbyły się tam rozprawy przed sądem polowym nad oficerami, którzy brali udział w wywołaniu rewolty.

Z grona uwięzionych oficerów zasądzono 3-ch na 10-cio letnie uwięzienie w twierdzy i degradację 4-ch po 5 lat więzienia i degradację a dziesięciu uwolniono, karząc ich jedynie przeniesieniem do innych formacji.

Według doniesień prasy hiszpańskiej, szereg osób obwinionych o współudział w rewolcie, ułaskawionych zostało przez króla i wypuszczonych z więzień, co wśród ludności wywarło dodatnie wrażenie.

**Skutki długotrwałych mrozów.
Ofiary w ludziach i zwierzętach
46 stopni mrozu. Jak na Syberji.**

Lwów, 15. 2. (radjo). Wczoraj pogotowie ratunkowe zanotowało 2 tysiące wypadków odmrożenia. W mieście zainstalowano szereg punktów wydawania herbaty. Zanotowano liczne wypadki zmarznięcia, jak również szereg wypadków zaczadzenia na terenie województw południowo-wschodnich.

Kraków, 15. 2. (radjo). W Panicach pod Rąbką zanotowano onegdaj o godz. 7 rano 46 stopni C.

Niebywałe mrozy panują też na Orawie. Wczoraj o godz. 7 rano w Jabłonce mróz wynosił 45 stopni a dzisiaj o tej samej godzinie 40 stopni.

Wilno, 15. 2. (radjo). Panujące od kilku dni mrozy na Wileńszczyźnie przyczyniły straszne spuznoda a zwłaszcza nierogacizna i cielęta.

**Lwów energicznie bierze się
do obrony biednych i zamarzniętych
Komitety obywatelskie pracują.**

Lwów, 15. 2. (radjo). Z inicjatywy senatorów i posłów Be - Be: Marji Jaworskiej, prof. St. Zakrzewskiego i dr. Zdz. Strońskiego podjęto akcję stworzenia komitetów obywatelskich niesienia pomocy biednej ludności miasta.

Akcja zmierza w kierunku wyżywienia, dostarczenia ciepłej bielizny i ubrań oraz przede wszystkim w kierunku zaopatrzenia ludności ubogiej w opał. Skutkiem wezwania, potworzyło się szereg komitetów, które już pracują nad usunięciem biedy.

KRONIKA MIEJSCOWA.

Chojnice, dnia 16. lutego 1929 r.

Porządek nabożeństw w farze.

7.30 Msza św. z nauką, polską. 8.45 nabożeństwo niemieckie. 10.30 suma z polskim kazaniem. 12.15 Msza św. 15-tej Gorzkie Żale.

Bacność Czytelnicy!

Zapowiedziana na dzień jutrzejszy t. j. na nie dziele 17 lutego br. Uroczysta Akademia ku uczczeniu rocznicy koronacji Papieża, odbędzie się w Auli gimnazjum państwowego o godz. 8-jej wieczorem 17 lutego a nie w Szkole Powszechnej jak poprzednio zapowiedziano.

Przeniesienie Uroczystej Akademii do Auli gimnazjum państwowego nastąpiło z powodu zamrznięcia kaloryferów w Szkole Powszechnej, co spowodowało niemożliwość ogrzania auli.

Gdzie można czerpać wody w razie zamrznięcia rur?

Publiczne miejsce do czerpania wody urządzone jest przy ulicy Dworcowej nr. 3 — 5, a nie przy nr. 35.

Uwaga, członkowie Czytelnia Ludowej.

Z powodu silnych mrozów Czytelnia Ludowa aż do odwołania będzie wydysłała książki tylko raz w tygodniu i to w czwartki o godz. 6 — 7-jej wieczorem.

Posypujcie chodniki.

Mimo częstych upomnień tak ze strony władz jak i przypomnień „Dziennika Pomorskiego”, mimo częstych poślisgnięć i dotkliwych potłuczeń, nie wszyscy obowiązani do tego, posypują chodniki.

Na niektórych miejscach jest tak śliska, że wielkiego wysiłku zręczności potrzeba, ażeby nie upaść na zamrznięty bruk.

W interesie wszystkich chyba leży, aby chodnikiem przejść można było bezpiecznie. Niezależnie upadku i dotkliwego potłuczenia się spotkać może zarówno właściciela domu lokatora jak i przechodnia.

W interesie bezpieczeństwa ogółu przypominamy o obowiązku posypywania chodników popiołem lub piaskiem.

Według ustawy bowiem, ten który upadł i potłukł się dotkliwie skutkiem nieposypywania chodnika, ma prawo domagać się odszkodowania od tego właściciela domu, do którego czynność ta należała.

**Sukcesy polskiego narciarstwa
podziwia cała prasa zagraniczna**

Bronisław Czech bohaterem dnia.

Warszawa, 15. 2. (radjo). W związku z ukończeniem międzynarodowych zawodów narciarskich w Zakopanem cała prasa zagraniczna, nie wyłączając prasy niemieckiej, odnosi się bardzo pochlebnie do organizacji tych zawodów, chwali doskonale przeprowadzenie zawodów i zachwyca się pięknymi warunkami naturalnymi, w jakich znajduje się Zakopane. Zwycięstwo Czechy w biegu zjazdowym komentowane jest bardzo szeroko i stanowi niespodziankę dla całej Europy tem niemniej wszyscy przyznają zgodnie, że zwycięstwo to odniesione zostało zasłużenie i podkreślają wysoką klasę zawodników polskich, a Czechy w pierwszym rzędzie.

Wiele pism umieściło zdjęcia z zawodów oraz fotografię Bronka Czechy, zaopatrując ją podpisem: „Znakomity narciarz polski, zwycięzca wielu sław międzynarodowych”.

**Prawdziwe żniwo grypy
W Anglii zmarło 2'200 osób
W ciągu dwu tygodni 600 trupów.**

London, 15. 2. (radjo). Szalejąca w Anglii epidemia grypy wzmagą się nadal do tego stopnia, że ambulatorja i szpitale są przepełnione. W ciągu ostatniego tygodnia zaległo na grypie przeszło 1000 osób w samym Londynie. W ciągu dwóch tygodni zmarło na grypie przeszło 600 osób, zaś w ciągu całego okresu trwania epidemii zmarło ogółem przeszło 2200 osób przeważnie starszych. Stan śmiertelności stale wzrasta, czyniąc ogromne spustoszenie.

**Pociąg najechał
furmankę, zabił kobietę i konie**

Wilno, 15. 2. (radjo). Wczoraj o godz. 16. min. 15 na przejeździe kolejowym koło wsi Sadowiczki, 13 klm. od Nowo Wilejki (gmina mickuńska) pociąg osobowy 411 najechał na furę. Jadący nią Florjan Truchniewicz ze wsi Gudzie, gminy szumskiej, został ciężko ranny, zaś jego żona zginęła na miejscu. Truchniewicza przewieziono w stanie groźnym do szpitala do Wilna.

**Cała rodzina zamarzała
wskutek mrozów.**

Bukareszt, 15. 2. (radjo). Donoszą tu z Kiszniowa, iż rodzina właściciela złożona z 14 osób, wskutek nieprawdopodobnego wprost zimna, jakie tam panuje, padła ofiarą mrozu.

Również według nadeszłych tu wiadomości z Bukowiny, liczba ofiar wynosi tam 12 osób. Spowodowane jest to niezwykle niską temperaturą, która dochodzi do minus 43 st. Dunaj pokrywa warstwą lodu, grubości przeszło dwumetrowej.

**Inauguracja nowej linii
telefonicznej między Paryżem
a Warszawą**

Paryż, 15. 2. (radjo). Dziś odbyło się inauguracyjne otwarcie linii telefonicznej między Paryżem a Warszawą. Linja ta wynosi przeszło 1,700 kilometrów. Próby porozumiewania się wypadły nadzwyczaj dobrze mimo silnych mrozów i śnieżyc.

A więc dla dobra i spokoju własnego oraz dla bezpieczeństwa ludzkiego nawołujemy:
— Posypujcie oszczędnie chodniki! —

„Tajemnica Mszy św.”

Następna próba zespołu amatorskiego w przygotowaniu przedstawienia „Tajemnica Mszy św.” odbędzie się dnia 18 lutego b. r. (t. j. w poniedziałek) o godz. 8-jej wieczór w Szkole Wydziałowej, lokal zajmowany przez „Lutnię”. Wszystkich biorących udział amatorów uprasza się o punktualne przybycie.

**Urodzenia, zgony i śluby w pierwszej połowie
lutego.**

Kierownik szkoły Zakładu Ponrawczego Leon Jackowski syn Bogdan Seweryn; plutonowy zawodowy 1 Baonu Strzelców Ludwik Dąbek syn Roman Ludwik; orowizoryczny hamulcowy Stefan Szyszka córka Brygida Marja; robotnik Józef Wirkus córka Anna Wanda; asystent kolejowy Bronisław Radomski syn Zygmunt Józef; robotnik Józef Łącki syn Julian Stefan; urzędnik magistratu Józef Jutrzenka - Trzebiatowski córka Alicja Marja; robotnik Jan Scheffer syn Edmund Jan; strażnik graniczny Ignacy Mykaś syn Roman Alfons; czyszciciel parowozu Stefan Polczyński córka Zofja; robotnik kolejowy Teodor Siwicki, córka Eryka Halina; prowizoryczny hamulcowy Józef Plachecki córka Janina Ksawera; konduktor kolejowy Somionka Józef syn Antoni; rzeźnik Teodor Buchholz córka Zofja Helena; przodownik węgla Franciszek Ksawery Stuwe córka Jadwiga Marjanna; kupiec Augustyn Ringwelski syn Zygmunt Augustyn, (lew kolejowy Feliks Orlikowski córka Zofja Lucja, kupiec Maksymilian Urban syn Hubert Antoni Jan.

Zmarli: Stolarz Herbert Andracyk lat 25 z Czerska; robotnik Andrzej Haffke lat 70 z Angowieckiej 24; siodlarz Antoni Puczyński lat 36 z Koślinki pow. Tuchola; Jolanta Bogumiła Marja Magdalena Łukowicz 9 lat córka chirurga doktora Jana Łukowicza z Dworcowej 41; Irena Erdmańczyk 14 dni córka robotnika Józefa Erdmańczyka z Ogródowej 15; Stanisław Plonski 4 tygodnie.

Pobrali się: robotnik Bronisław Zieliński kawaler z Prochowej 11 i robotnica Gertruda Orlikowska panna z Szeneldzkiej 27; robotnik Piotr Paweł Bieliński kawaler z Wolentalu pow. starogardzki i Stefania Władysława Kajuth z Dworcowej 15; blacharz Jan Feliks Osada, kawaler z Placu Jagiellońskiego 2 i służąca Cecylja Teresa Tritz panna z Placu Jagiellońskiego 2; robotnik Stanisław Lewanowski kawaler z Szosy Kościarskiej 1 i służąca Franciszka Mówińska panna z Szosy Kościarskiej 1, kancelista kolejowy Adolf Czuba kawaler z Tetewa i ksiązkowa Rozalja Rózek panna z Pocztowej 1.

Uczcijmy Ojca świętego

Nigdy tak dobitnie i silnie jak w chwili obecnej okazać powinniśmy miłość synowską i przywiązanie dla Ojca świętego i dla św. Matki — Kościoła katolickiego. Nigdy więcej niż obecnie, zmanifestować powinniśmy wierność dla Następcy Chrystusa Pana a to wobec zakusów nieprzyjaciół nauki Chrystusa i Kościoła Katolickiego.

Z radosną nowiną zwycięstwa Kościoła i Papieża łączyć się powinny uniesienia serc naszych, i w hołdzie publicznym nieść Arcykapłanowi rzymskiemu cześć Jemu należną.

Wobec świata całego zmanifestować musimy, że tak, jak przed wiekami praojcowie nasi przedmurzem chrześcijaństwa byli tak i my wierne obowiązki spełniając włożone na nas, dzień radosny koronacji Ojca św. godnie uczcimy, przysięgę wierności na chrzcie św. złożoną spełniając.

Na każdym kroku i przy każdej okazji, wierność naszą i uczucie synowskie manifestując, wielu niewiernych i odstępców przywrócimy Kościołowi Katolickiemu.

Jutro, to jest w niedzielę 17-go lutego Chojnice uroczyste czcić będą sładną rocznicę koronacji Namiestnika Chrystusowego i głowy Kościoła Katolickiego Papieża Piusa XI.

Wielki to przyjaciel Polski i sprzymierzeńcem będzie, manifestacyjnie uczcić dzień Jego koronacji.

Niechajże więc nie zbraknie nikogo z grona katolików którzyby uchylili się od wzięcia udziału w Uroczystej akademii urządzonej w Chojnicach przez Komitet uroczystości narodowych. Program tej Akademii, poniżej podajemy.

Program:

- 1) Ecce sacerdos — Lutnia: chór mieszany. X. J. Wiśniewski.
- 2) Ojcu świętemu w dowód czci i miłości synowskiej — deklamacja.
- 3) Słowo wstępne — p. Grochowski, prezes Ligi Katolickiej.
- 4) a) Sonata na cztery ręce — Diabelli
b) Serenada — Drla.
- 5) Wykład prof. gimnazjum p. Bieszka.
- 6) Tu es Petrus — Lutnia: chór męski M. Haller.
- 7) Deklamacja: Nasza Wiara przez uczen. szkoły wydz.
- 8) Słowo końcowe — X. Kan. Makowskiego.
- 9) My chcemy Boga (wspólny śpiew).

Lutnia przemawia

do wszystkich, którzy w jakikolwiek bądź sposób przyczynili się do uświetnienia jej wieczornicy z okazji 10-cio letniego jubileuszu, a przedewszystkiem do wydawcy „Dziennika Pomorskiego” p. Władysława Schreiberna za bezplatny dodatek poświęcony z okazji tej uroczystości, do naczelnego redaktora p. Chelmińskiego i do redaktora p. Swóla za artykuły i wiersze, do pierwszego Prezesa Ks. Proboszcza Pronobisa z Mokrego pow. Grudziąd, do pierwszego sekretarza p. Reicha z Bydgoszczy i do p. Władysławy z Wolszlegierów Obertyńskiej z Coldanek za przybycie z miejsc Ich zamieszkania mimo niepogody, do burmistrza Dr. A. Sobierajczyka za przemowę, do nacz. sekretarza Sądu Okr. p. Mazurkiewicza za zawsze chętny akompanjament, do wszystkich, którzy uroczystość uczcili obecnością swoją jak i do założycieli a mianowicie pp. Ulandowskich, Standerów, Banachów, Schmidowej, Renkowej, Rydzkowskiego, Dembskiego, Rózka, Lisewskiego, Kalkowskiego, Cysewskiego, Richtera, Bączkowskiego, burmistrzowej p. Dr. Sobierajczykowej, Starosty chojnickiego p. Rzóska, Komendanta Garnizonu chojnickiego pułkownika p. Kawińskiego, mecenasa p. Kopickiego, Insp. Szkoln. p. Grochowskiego, por. rez. p. Morawskiego, do pp. Radców miasta, przedstawicieli kupiectwa z Prezesem Związku p. Stammem na czele, do przedstawicieli rzemiosła, organizacji towarzyszy, pracującej inteligencji oraz do wszystkich, którzy przysiali powinszowania, — wyrazami najserdeczniejszego podziękowania, staropolskim „Bóg za! placi!” Zarząd.

Kino - Teatr.

Dnia 16. i 17. lutego r. b. Najatrakcyjniejszy szlagier sezonu! Porywający i zachwycający film na tle autentycznego zdarzenia miłości jednego z monarchów wschodnich do czarującej modelki paryskiej miłości, wywołującej rewolucję i detronizację „NOWOCZESNA DUBARRY” Rola modelki gra szampańska Marja Corda. Rolę króla oświetlają piękny francuz Jean Brandin. Zupelnie niebywały przepych wystawy. Przegląd najnowszych toalet w „Stolicy Mody”. Szal i rozpasanie dancigów paryskich. Jest to film zadawalający najwybredniejsze i najrozleglejsze wymagania. Czegoż tam niema? Jest i niezwykle interesujący scenariusz. Pierwszorzędna technika. Znakomita gra. Wspaniała wystawa. Mnóstwo czarujących modelek. Najnowsze tańce w zbytkownych dancigach. Salony miliardów. Pałace królewskie. Wreszcie Rewolucja zdjęta tak kunsztownie, że trudno uwierzyć, aby operator filmowy mógł pracować wśród tak zażartych walk i takiego rzesistego ognia karabinów maszynowych.

RUCH W TOWARZYSTWACH

Sokół. W poniedziałek dnia 18 Dm. o godzinie 8 wiecz. zebranie zarządu w Konsumie Urzędniczym. Gałła prezes.

Męskie Towarzystwo św. Wincentego a Paulo. W niedzielę dnia 17 lutego 1929 r. o godzinie 16.30 odbędzie się zebranie Męskiego Tow. św. Wincentego a Paulo w klasztorze. Szan. członków na zebranie tu uprzejmie się zaprasza. Goście mile widziani. Zarząd.

Stow. Katolickiej Młodzieży Męskiej. Dziś w sobotę o godzinie 8 wieczorem odbędzie się w Szkole Powszechnej pogadanka. Przybycie wszystkich konieczne.

Ludzie otyli, przez odpowiednie użycie naturalnej wody gorzkiej Franciszka Józefa, osiągną bez trudu wydajne i obfite opróżnienie. Liczne sprawozdania lekarzy specjalistów stwierdzają, iż chorzy na artretyzm i chorobę cukrową są bardzo zadowoleni z działania wody „Franciszka Józefa”. Żądać w aptekach i drogerjach.

ZŁOTE MEDALE

na każdej wystawie

Zastępstwa

Warszawa, Katowice,
Lwów, Poznań, Gdańsk

Znawcy kupują

Pianina Jähne'go

Centrala Pianin

Bydgoszcz,
ul. Pomorska 10.
Telefon 22—25.

Przetarg na dostawę kamieni i żwiru.

Wydział Powiatowy powiatu chojnickiego odda w drodze nieograniczonego przetargu publicznego dostawę kamieni i żwiru do utrzymania dróg bitych:

- Brusy—Kosobudy** w stacjach 0,0—2,5
- a) po 40 m³ czyli razem 1000 m³ zdrowego (nie spróchniałego) kamienia polnego, nadającego się na szaber, loco miejsce zapotrzebowania,
- b) po 10 m³ czyli razem 250 m³ grubego żwiru przesianego,
- c) po 7 m³ czyli razem 175 m³ miążkiego.

Gromady o rozmiarach 1,00 x 2,00 x 0,55 m. ustawione zostaną przez organa służby drogowej. Oferty w kopertach zamkniętych z oznaczeniem „oferta na dostawę kamieni” należy złożyć w Wydziale Powiatowym (Referat Budownictwa) w Chojnicach do dnia 22. lutego br. o godz. 11-tej przed. poł.

Do przetargu stawać mogą posiadacze także mniejszych ilości podanego materiału drogowego, lecz winni podać w ofercie ilość takowego. Wydział Powiatowy zastrzega sobie prawo zwiększenia lub zmniejszenia wymienionych ilości jak również prawo wyboru dostawy niezależnie od wysokości cen podanych w ofercie.

Chojnice, dnia 14. lutego 1929 r. 357

Starosta Powiatowy
jako przewodn. Wydz. Powiat.
p. o. (—) Dr. R z ó s k a.

Poszukuje
kierownika biura.
Gierszewski
adwokat.

Mydła toaletowe

Nadzwyczaj wielki wybór
Wyroby znanych **pierwszorzędnych** fabryk tak krajowych jak i zagranicznych. W użyciu oszczędne i udelikatniające **cerę** po najniższych cenach poleca

Bracia Hubert

właśc. Julian Hubert
Drogeria - Perfumerja
Chojnice, Pom. Gdańska 18.
Rok zał. 1894 tel. 219.

Proszę zwrócić uwagę na okno wystaw.

Kwit mles. na zamówienie gazety.

Niżej podpisany zamawia w urzędzie pocztowym:

Tytuł gazety	Czas przedpłaty	Abon.
„Dziennik Pomorski“	marzec 1929	2,89 zł.

Gazetę proszę dostarczyć mi do domu, a przedpłatę słać przez listonosza.

Imię, nazwisko i dokładny adres zamaw.:

Pokwitowanie poczty:

Z odebrania powyższej sumy kwitujemy.

dnia 192

Wielki wybór żurnali:

Przegląd Mód, Rekord,
żurnale francuskie
oraz żurnale na kapelusze i bieliznę

poleca

„Dziennik Pomorski“.

Kwit mles. na zamówienie gazety.

Niżej podpisany zamawia w urzędzie pocztowym:

Tytuł gazety	Czas przedpłaty	Abon.
„Lud Pomorski“	marzec 1929	1,29 zł.

Gazetę proszę dostarczyć mi do domu, a przedpłatę słać przez listonosza.

Imię, nazwisko i dokładny adres zamaw.:

Pokwitowanie poczty:

Z odebrania powyższej sumy kwitujemy.

dnia 192

Café Radke

Cukiernia i restauracja.
Chojnice, ul. Człuchowska 22.

Jutro w niedzielę
od godz. 4-tej po poł.

koncert

Dziennie ciastka, wyborne napoje i wina
najlepszej jakości.

**Pomorskie Stowarzyszenie
Rolniczo-Handlowe**

Pl. Jerzego 5 Oddział w Chojnicach Tel. 24

☛ poleca na sezon wiosenny ☛
Sławniki rzędowe i do nawozów sztucz. pługi, brony, kultywatory, dołowniki wypielacze — oraz wszelkie inne maszyny i narzędzia rolnicze. —

Oferty i prospekty na żądanie.
Dogodne warunki spłaty.

Dla Rólek Rolniczych specjalny kredyt do 3 lat.

Przyjmujemy zamówienia na:

Nawozy sztuczne — węgiel — pasze treściwe i zboża siewne.

KINO NOWOSCI

W sobotę o g. 8.15 w niedzielę o g. 6 i 8.15
(16 i 17)

Najatrakcyjniejszy szlagier sezonu!
Film, który wszystkich zachwyci:

Nowoczesna Dubarry

Porywający dramat erotyczny w 12 aktach, osnuty na tle autentycznego zdarzenia miłości jednego z monarchów współczesnych do czarującej modelki paryskiej. Miłostki te wywołują rewolucję i detronizację. Rolę modelki gra szampańska **Marja Corda** rolę króla ośniewając piękny Francuz **Jean Bradin**.

Oszałamiający przepych wystawy! Szal i rozpasane dancingów paryskich! Salony miliardarów! Pałace królewskie!

Ceny zwykłe! 350

Polecam na post tani: margaryne, palmine, olej do pieczenia miod sztuczny śledzie tłuste śledzie opiekane mynogi serw szwajcarskie i tyłzkie.

Stanisław Rink
skład kolonialny i restauracja Rynek 6.

Polecam na post **Owoc suszony** funt po 80 gr. **A. Pierzyński** Gdańska 5.

Drzewo opalowe kosztami oddaje **Stanisław Rink** Rynek 6. 354

„Hacele“ paczka 100 szt. cena 7,50 poleca **A. Riedel** właśc. **A. Rink** Gdańska 2. 352

„Smalec“ funt tylko 1.45. poleca **A. Riedel** właśc. **A. Rink** Gdańska 2. 358

Kapusta kiszona poleca **Alfons Pierzyński** Gdańska 5.

Wydzierżawię skład i mieszkanie, stosow. dla m. o. dnia r. t. w. Dobra egzystencja z pewnością. 327

Kiedowski Augustyn
Wiele, pow. Chojnice.

Mam na spiz daz **dobry las** do wyrebu. 346

Lendowski - Lendy poczta Przymuszewo-pow. Chojnice.

Poszukuję młodszej **uczennicy** do mego składu białawów i tow. krótkich. 356

B. Przewoski Brusy.

Sledzie tłuste 9-szt — 1 zł. poleca **M. Graeber** nast. **M. Urban**.

Zaraz do wynajęcia **4-pokojowe mieszkanie**, kuchnia i łazienka wśród mi sta. Blizsze wiadomości udzieli: 345

Stanisław Jasnoch Dworowa 60.

Poszukuje się **pokoju umeblowanego**. Zgłoszenia przyjmuje eksp. niżejszego pisma. 351